

TJUGONDE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG C

Första läsningen: **Jer 38:4-7a, 8-10** (*Jeremia i brunnen*)

När babylonerna år 597 f.Kr. intog och plundrade Jerusalem satte de *Sidkia* som kung på Judas tron, i tron att han skulle vara en lojal vasallfurste. Det var ett misstag. Sidkia bestämde sig – mot profeten Jeremias råd – för uppror mot imperiet. Ändå kunde han inte låta Jeremias dö. En afrikansk tjänare ingrep (v. 7), och den kritiska prästen räddades – i motsats till Jesus 500 år senare: Guds Son visades ingen nåd.

Andra läsningen: **Hebr 12:1-4** (*Låt oss hålla ut i det lopp vi har framför oss*)

"Skyn av vittnen" (v. 1) är hjältarna i Gamla testamentet (Hebr kap. 11). Alla höll de ut i tron. Se dig omkring i kyrkan: samma "sky" omger oss där! Eller se på folkhavet av jublande ungdomar med vajande flaggor på *Världsungdomsdagarna* med påven. Kyrkans hjältar, de kämpande på jorden och de triumferande i himlen, ger oss kraft!

Evangelium: **Luk 12:49-53** (*Jag är inte här för att skapa fred på jorden, utan splittring*)

Judarnas huvudargument mot att erkänna Jesus som Messias – än i dag – är att han inte kom med det harmoniska fredsrrike som profeterna utlovade, som t.ex. när Jesaja talade om vargen som skulle bo med lammet (Jes 11:6). Varför gick allt snett? Jesus *var* i sin person detta fredsrrike, men vi korsfäste honom! De som omvänder sig och följer Jesus blir som lamm men kan få det väldigt svårt om resten av slakten fortfarande vill vara vargar! Det är dessa familjeproblem som Jesu här förutser. Många helgon fick bryta med sina familjer när de ville ta evangeliet på allvar (Martin av Tours, Thomas av Aquino, Franciskus och Clara av Assisi, Elin av Skövde, Edith Stein, och många andra). När Guds rike blir ALLT för en människa vill man leva för honom och inte sätta människors, inte ens de närmastes, förväntningar högst. Då knakar det i fogarna, sociala mönster går ur led. Jungfru Maria fick veta om detta redan när Jesus var ett spädbarn (Luk 2:34-35).

Profeten *Malaki* hade förutsagt att familjerelationer skulle helas innan Messias ankomst (Mal 4:6, i vissa biblar = 3:24), men Jesus ser snarare *Mikas* ord om svek och fördärv uppfyllas (Mik 7:5-6). Hur kan denna ruttna generation räddas från Guds rättvisa vrede? Ser Jesus sig själv som en ny *Simson*, han som satte eld på åkrar, vingårdar och olivlundar (v. 49, Dom 15:4-8)? Tänker han på *domens eld* (jfr Jer 5:14; 23:29; Sak 13:9; Mal 3:2; Syr 48:1; Luk 3:9,16f) eller på *den helige Andes eld* som ska utgjutas vid pingsten (Apg kap. 2)? Kanske

menas båda delarna (jfr Joh 16:8-10). ”Dopet” som Jesus darrar inför (v. 50) är *bloddopet* – hans kommande lidande (jfr Mark 10:38). Jesus vet att han ska dränkas i en flod av synd, som jorden blev i Noas dagar, all världens ondska och dess straff ska skölja över honom – så att vi, likt Noa, räddas. Därför är även denna söndags dystra budskap ett **evangelium**, en god nyhet.

MÅNDAGEN 15 augusti

JUNGFURU MARIAS UPPTAGNING I HIMMELEN, högtid

Katolska kyrkan kan inte tvivla på att Kristus, som själv uppstod och uppför till himlen, också gav sin moder del av himlen, hon som skyddade och gav honom livet (*Katolska kyrkans katekes*, nr 966; 974). Maria går före alla lärjungar på många sätt: hon var den som först förstod vem Jesus var, genom Gabriels (Luk 1:30–38), Elisabets (Luk 1:42-45) och Symeons (Luk 2:25-35) ord; den som var först och fysiskt närmast honom – genom sin graviditet; den som först hörde Guds Sons späda röst och älskade honom; den som var med under alla åren, från bebådelsen till korset och pingsten, från början till slutet. Vilken annan människa skulle kunna vara den som först följde honom till paradiset – helt och hållet, med kropp och själ? När skulle det ske, om inte vid hennes livs slut? Kan någon föreställa sig att Jesus skulle låta hennes kropp, som han själv hade antagit kött av, gå förgängelsen till mötes när hans egen kropp fick fara upp till himmelen?

Finns det bibliska belägg för Marias upptagning? I alla fall tillräckligt för att inte avvisa tanken. Paulus räknar med en möjlig fysisk upptagning redan innan sin död (1 Thess 4:14-18). Gamla testamentet berättar om kroppsliga upptaganden av heliga män som *Henok* (1 Mos 5:24) och *Elia* (2 Kung kap. 2) – att dessa skulle tas upp, men inte Maria, är otänkbart: ingen annan har gjort något som kan jämföras med vad hon gjorde, hon som var utan synd. Marias väg till himlen bekräftar Bibelns löften om vad det kristna hoppet handlar om *för oss alla*: Paulus skriver att Gud skall *förvandla den kropp vi har i vår ringhet så att den blir lik den kropp han har i sin härlighet* (Fil 3:21). Så är hon vår syster i frälsningen – redan där vi är ämnade att komma. Dogmen om Marias upptagning till Guds härlighet är en nödvändig trossanning, inte uttryckligen omnämnd i Bibeln men helt i Bibelns anda, inte förmedlat av ögonvittnen men bejakad av kyrkans läroämbete, som har löftet om Andens upplysning om sanningen (Joh 16:13).

Kyrkan förser denna högtid med en extra mässa kvällen innan (vigiliemässa). Första läsningen i den (1 Krön 15:3-4, 15-16; 16:1-2) påminner oss om förbundsarken som David lät bära upp till tältet på den plats i Jerusalem som han hade reserverat för det kommande templet. Scenen pekar fram emot Maria

som fick bära Guds *nya* förbund, Jesus, i sitt sköte, ja, hon är *det nya tältet!* Andra läsningen illustrerar med Paulus ord Marias förvandling från förgänglighet till oförgänglighet, den som även vi ska ”iklädas” (jfr 1 Kor 15:54) – dock först på vår uppståndelses dag i framtiden. Evangeliet ger oss dialogen i Luk 11:27-28, där Maria prisas salig för sitt moderskap (människor förstår redan att det är något helt speciellt med henne!), och Jesu svar, när han utvidgar saligprisningen till att omfatta alla dem som tror på Guds ord och tar vara på det (d.v.s. det som Maria gör före någon annan, se Luk 1:45; 2:19, 51).

Mässan på dagen lyfter vår blick till Johannes himmelsvision där Herrens moder är smyckad med alla himlaljus och räddas från draken – djävulen – som vill anfalla henne och hennes barn (Upp 11:19a, 12:1-6a, 10ab). Maria får hjälp att fly – också en bild av hennes upptagning! Andra läsningen (1 Kor 15:20-27a) tar vara på Paulus ord om att uppståndelsen först ska ges till dem som tillhör Kristus – vi vet att ingen stod närmare honom än Maria. Även om Paulus här tänker på händelser vid Kristi återkomst, så antyds en prioritet i uppståndelsesordningen som Herrens moder har en särskilt plats i – hon som var kroppsligen ett med honom vid hans människoblivande. Så kunde ju också Elisabet, uppfylld av den helige Ande, säga: *Välsignad är du mer än andra kvinnor* (Luk 1:42). Slutligen smyckar kyrkan dagen med evangelieläsningen där Marias lovsång, *Magnificat*, läses. Vi märker där att Maria själv anade sin eviga bestämmelse i förväg. Hon sade: *Från denna stund skall alla släkten prisa mig salig* (Luk 1:48).

Högtidsdagen idag var under vår katolska medeltid Sveriges nationaldag, liksom den också i vår tid i många länder är en arbetsledig helgdag med stora och festliga processioner, fyrverkerier och festivaler. Det är ett MÅSTE att gå i mässan idag!

Kyrkans bön denna dag:

Allsmäktige, evige Gud, till himlens härlighet har du upphöjt din Sons moder, den alltid rena jungfrun Maria, med kropp och själ. Lär oss att lyfta blicken upp till denna härlighet, och låt oss en gång dela den med henne.

Särskilda läsningar denna dag:

Vigiliemässan (kvällen innan): 1 Krön 15:3-4, 15-16; 16:1-2; 1 Kor 15:54-57 samt Luk 11:27-28

Mässan på dagen: Upp 11:19a, 12:1-6a, 10ab; 1 Kor 15:20-27a samt Luk 1:39-56

TISDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hes 28:1-10** (*Du är en människa och inte en gud*)

Hesekiels kapitel 25-32 innehåller hotfulla ord från Gud mot sju folk som liksom Juda var underkuvade Babylon. Tyrus var den starkaste grannhuvudstaden i norr i dåtiden, svår att inta. Den kunde skyta med teknisk know-how, rikedomar och goda handelsförbindelser. Men även denna stad måste foga sig under Guds dom som nu förverkligas genom babyloniernas hand. Gud, ingen kung, är Herre – i *alla* länder.

Evangelium: **Matt 19:23-30** (*Det är svårt för en rik att komma in i himmelriket*)

Den rike unge mannen från igår hade hållit Guds bud, sa han. Jesus uppmanade honom då att ge allt åt de fattiga. Det apokryfiska s.k. *Nasaréerevangeliet* – som aldrig upptogs i Nya testamentet, men kan tänkas innehålla autentiska ord av Jesus – lägger här till (enligt kyrkofadern Origenes från början av 200-talet):

Då kliade sig den rike i huvudet, ty detta ord behagade honom inte. Och Herren sade ytterligare till honom: ”Hur kan du säga att du har gjort vad som står i lagen och profeterna? Står det inte skrivit i lagen: ”Älska din nästa såsom dig själv”. Och många av dina bröder, Abrahams söner, är fulla av smuts, och dör av hunger, medan ditt hus är fyllt av mycket gott, och ingenting av det kommer dem till del.

(*Apokryferna till Nya testamentet*, s.19, Propius förlag)

Så kan det ha gått till. Jesu ord var i så fall inte en ”inbjudan” utan en svidande social anklagelse. Frågan är nu om denne man – och sådana som han, människor med många ägodelar – kan bli frälsta. Jesus säger här (v.23-24) att det är ofantligt svårt, men ändå inte omöjligt för Gud. Abraham var ju rik och är såklart frälst (jfr Luk 16:23f) – ett tröstande exempel för rika i alla tider. Petrus – i allas namn – vill veta vad han själv har att hoppas på efter att ha lämnat sitt fiskarföretag och allt bakom sig. Han får ett utomordentligt uppmuntrande svar. Vem som får ”mest” lön i himlen får vi dock inte veta. V. 30 låter oss förstå att det kommer att bli en stor överraskning.

Tänk på att det är Herren, din Gud, som ger dig kraft att skaffa rikedom. (5 Mos 8:18)

ONSDAGEN I 20 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Hes 34:1-11** (*Jag skall utkräva mina får ur deras hand*)

Jerusalem har gått under (år 587/586 f.Kr.) men Hesekiel profeterar vidare, nu med tröstande ord från Gud som blandar sig med kritik av folkets odugliga ledare. En ny herde, Gud själv, ska komma – han blir som en ny David (Hes 34:23-24). Profeten skymtar *Jesus* i fjärran (Ps 23; Jer 23:1-7; Matt 18:12-14; Luk 15:4-7; Joh 10:1-18).

Evangelium: **Matt 20:1-16** (*Ser du med onda ögon på att jag är god?*)

Vi är här på Arbetsförmedlingen. Arbetsdagen är "from six to six" – vissa daglönare får jobb kl. 6, de andra kl. 9 och 12 respektive kl. 17. Alla får full dagslön, de sista ankomna får till och med lönen först, framför näsan på alla andra. Är inte det skriande orättvist? Jesu svar är nej. Enligt honom ska man se till vad människor behöver, inte bara på vad de förtjänar. Ett eko av detta hittar man i katolska kyrkans sociallära, där det heter att lönesättning inte bara bör ske utifrån vad var och en bidrar med utan även *vad den behöver för att kunna leva människovärdigt*. En lön är inte rätt satt bara för att parterna kom överens! (*Katolska kyrkans katekes*, nr 2434).

De som först började kl. 17 är inga lata bidragsmottagare. Hela dagen har de varit till arbetsmarknadens förfogande, men *ingen hade lejt dem* (v. 7). De hade *intentionen* att arbeta, och det är avgörande för Gud (så finns det i kyrkan många som vill tjäna Gud som präster eller i kloster, men som inte antas på grund av funktionshinder eller svår personlighet: Gud ser intentionen och ska rikligen belöna dem för att de *ville!*).

Männen på bänken framför arbetsförmedlingen har sett sina kamrater bli antagna och vet att dessa kommer hem på kvällen till sina fruar med en denar, de själva förmodligen med tomma händer. Men de har också hungriga barn! *Det* är orättvist.

De som inte accepterade jordägarens syn på en sådan kollektiv solidaritet *protesterade* (v. 11). Ordet som Matteus använder är det samma som när israeliterna i öknen *knotade* mot Mose för att de var hungriga och törstiga (2 Mos 16:1-8; 17:3). Slutrepliken i v. 15 är en retorisk pärla, helt avväpnande. Ett svar behövs inte.

(Det kommer) ... inte att finnas någon fattig hos dig då Herren välsignar dig i det land som Herren, din Gud, vill göra till din egendom och låta dig ta i besittning, om du bara lyssnar till Herren, din Gud. (5 Mos 15:4-5)
--

TORSDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hes 36:23-28** (*Jag skall ge er ett nytt hjärta och låta en ny ande komma i ert bröst*)

Hesekiels tröstande ord från Gud efter Jerusalems undergång fortsätter: vänskapen med Gud ska återställas, ja det är fråga om *en ny skapelse* (jfr Gal 6:15; 2 Kor 5:17). Hjärtana av sten ersätts med mänskliga hjärtan. Guds egen Ande tar boning i dem (jfr Jer 31:31f; Joel 2:28-30 – i några biblar = 3:1-3). Han ser det *Nya förbundet* i fjärran.

Evangelium: **Matt 22:1-14** (*Bjud alla ni ser till bröllopet*)

Denna liknelse handlar nästan om samma sak som liknelsen innan (Matt 21:33-46). Där krävde kungen (Gud) sin del av skörden, nu bjuder han på en stor fest – *den messianska festmåltiden* (Jes 25:6-10). Bröllopstemat syftar på profeternas ord om Gud som folkets ”brudgum” och folket som hans ”brud”: Gud ska genom Sonen förenas med sitt folk (jfr Mark 2:18-20). Profeterna, fram tills Johannes döparen och Jesu apostlar, har pekat på detta och bjudit in – men gästerna vill inte komma.

De inbjudna gästernas motvilja, som sträcker sig ända till att döda kungens tjänare, är ofattbart skamlös, närmast förryckt – straffet som drabbar dem i v. 7 kunde de rimligen förutse. Kan man hata Gud så starkt att man hellre vill dö, ja döda, än delta i hans fest? Deras stad bränns ner, läser vi – Matteus har kanske som gammal man fogat in dessa ord med darrande hand, under intryck av Jerusalems förstörelse genom romarna år 70. Hans folk avvisade sin Messias och hans kyrka, och löpte amok i ett hopplöst uppror, judiska kriget, år 66-70. Jesus hade redan förutsagt det.

I Lukas version (Luk 14:16-24) bjuder den kränkte kungen in fattiga och människor med funktionshinder, här hos Matteus är det ”onda och goda” (v. 10; jfr Matt 5:45), d.v.s. kyrkan består av syndare och helgon. Guds nya fest är *eukaristin för alla folk*, även för icke-judar. Men du är inte säker på en plats vid festbanketten i himlen bara för att du är med i kyrkan: du ska *bära frukt*, d.v.s. göra Guds vilja (jfr Matt 7:21; 12:50). Den rätta klädnaden vid Guds stora fest (v.12) är *dopets vita klädnad*, men inte bara på utsidan: **ditt hjärta** ska överensstämma med nåden, d.v.s. leva i vänskap med Gud, förlåtet, försonat, biktat, alltid ivrigt att efterlikna hans generositet.

Salig den som får vara med om måltiden i Guds rike. (Luk 14:15)

FREDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hes 37:1-14** (*Jag vill öppna era gravar och hämta er upp ur dem*)

Gud visar Hesekiel i denna märkliga vision med rasslande benknotor och nybildade kroppar att inget är omöjligt för honom. Den häpne Hesekiel får medverka som aktör när Gud väcker de döda till liv. Folket som känner sig mera dött än levande ska få liv igen. De deporterade kan och ska återvända till Heliga landet. De ska i sanning bli en helig nation, för Guds egen Ande ska ta sin boning i dem (se läsningen igår). Det förvandlade folket *måste* få hans ande, annars kommer det att tappa tron igen. Men visionen har mer att säga: att döda uppstår berör hela mänskligheten. Gud har större planer än ett enda folks räddning: alla Adams barn ska befrias från dödens makt.

Evangelium: **Matt 22:34-40** (*Du skall älska Herren din Gud och din nästa som dig själv*)

Matteus berättar att Jesus hade gjort saddukeerna svarlösa – det måste ha glatt de folkliga fariseerna, som traditionellt låg i strid med det saddukeiska prästpartiet som hade goda förbindelser i överklassen. Fariseerna tyckte om att sammanfatta Guds bud i korta slogans – pedagoger och folkbildare som de var. Jesus ger oss här **det dubbla kärleksbudet** (kombinationen av 5 Mos 6:4 f och 3 Mos 19:18). Det fanns gott om sådana sammanfattningar i dåtida judendom (spår av dem syns även i Rom 13:8-10; Jak 2:8). I v. 40 säger Jesus ordagrant att hela lagen ”hänger” på dessa två bud (liksom en dörr hänger på två gångjärn). Fariseerna brukade säga att *världen* hänger på tre saker: toran (lagen), tempeltjänsten och kärlekens gärningar. Men Jesus låter *lagen själv bero på kärleksgärningarna*, som alltså får absolut prioritet. Det är en viktig, djup och principiell skillnad. När detta småningom gick upp för dåtidens religiösa ledare kostade den Jesus livet.

Vi ser här den historiske Jesus tydligare än någonsin. Han träder fram som en judisk lärare bland andra lärare, men med en helt egen prioritering: kärleken till Gud och nästan är religionens centrum, allt annat är sekundärt. *Katolska kyrkans katekes* ställer hela det långa avsnittet med utläggning av Tio Guds bud (nr 2083 – 2557) under detta dubbla bud. Av Jesu bud kan vi göra moralteologi, men aldrig legalism.

Förslag till fredagsoffer: Be Gud visa vem/vilka jag behöver försonas med – och hur!
--

LÖRDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hes 43:1-7a** (*Herrens härlighet kom in i huset*)

När förstörelsen av Jerusalem förestod lämnade Herrens Ande templet och gick mot öster (Hes 10:19; 11:22-23). Nu ser Hesekiel att straffets tid – exilen i Babylon och det nedrivna templet i Jerusalem – ska ta slut. Herren ska återkomma till ett nytt tempel och inviga det, och det ska ske från samma håll, från öster, soluppgångens väderstreck (jfr Luk 1:79), Olivberget, varifrån Jesus senare ska rida in i staden (Matt kap. 21). Brusande dån och ljusfenomen ledsagar Guds tronbestigning. V. 3: en avgörande vändpunkt ska ske, den mäktiga visionen jämförs med de tidigare visionerna i Hes 9:1 f och 1:1 f. En stark andekraft lyfter Hesekiel in till förgården. Kungarnas misslyckade epok är slut – Herren ska åter sitta på sitt folks tron (v. 7).

Evangelium: **Matt 23:1-12** (*De säger ett och gör ett annat*)

Religionskritik är inte ett modernt fenomen som ateistiska tänkare har hittat på utan en integrerad del av religion, i varje fall av biblisk religion. Gud kritiserar genom profeterna sitt folks hycklande religionsutövande, sida upp och sida ner i Gamla testamentet (läs ställen som t.ex. Jes 1:10-17 eller Amos 5:21-25!). Här i dagens läsning avtäckes Guds Son i Nya testamentet sin tids religiösa ledares hyckleri.

Vi bär alla på nyckelupplevelser, viktiga ögonblick, som var med och formade våra uppfattningar. Vi vet inte vad som ligger bakom Jesu djupa besvikelse över de skriftlärdade och fariseerna. Anar vi spåren av en djup andlig kris i Jesu ungdom? Kanske var det så att de lärare som pojken Jesus litade på och beundrade visade sig vara mer måna om titlar och positioner än om utmattade själar belastade av tunga bördor (jfr Matt 11:28-30). Ja, religion kan förvisso bli förtryck och humbug. Den som låter sig kallas för ”fader” ska *vara* en fader åt utsatta stackare, liksom Gud är det (jfr v.9), aldrig knuffa dem åt sidan. Och i dag? Jesus skulle nog inte ha något emot att våra präster kallas för ”fader” (pater) – om de bara lever som de lär!

Jag har satt dig att pröva mitt folk... du skall granska och pröva deras liv. (Jer 6:27)
